

O I S

O V I N Y

Nepostradatelný informační a inspirační zdroj pracovníků býv. OIS

Pravicový, liberálně-konzervativní chem.inž. občasník. Založeno r. 1996

Slovo úvodem

Přinese nám letošní apríl už teplé jarní až letní počasí? Každopádně nám ale 17.4. přinese velikonoční neděli a místo teoretických čtyři jen dva dny volna navíc. Obarvíme vajíčka a užijeme si širší rodiny. A také radost, že zima už je definitivně pryč a svěží zeleň a květy lahodí duši. Jen alergik citlivý na jarní pyly si povzdechne, *a je to tu zas*. Duben je takový rozmařilý měsíc a proto jsou možná trochu rozmařilejší i jeho OISoviny.

Motto

„Většina lidí je tak šťastná, jak se rozhodla být.“

Z citátů, reklam, inzerátů a...

- „Války začínáme, kdy chceme, ale nekončíme je, kdy chceme.“ *Machiavelli*
- „Proč dávat někomu druhou šanci, když jiný čeká na tu první.“
- „Slepému neukážeš, hluchému nepovíš a debilovi nedokážeš.“
- „Velikost člověka je trojrozměrná. Určuje ji hloubka duše, šíře srdce a výška intelektu.“
- „Chyby jsou důkazem toho, že se o něco snažíš.“
- „K náhodě se nikdo nemodlí.“
- „Slabí lidé se mstí, silní lidé odpouštějí, moudří ignorují.“
- „Neučiníte chudáky bohatými tak, že uděláte z boháčů chudáky.“
- „Jednou tolerance dosáhne takové úrovně, že inteligentním lidem bude zakázáno přemýšlet, aby neurazili imbecily.“
- „První mrtvolou ve válce je pravda.“

Víte, že?

- Zorné pole člověka (170-190°) je poměrně úzké, ve srovnání třeba s kozou či zajícem (300°). Rozdíl vyplývá především s posazením očí.
- Přibližně jeden člověk z 10 000 má absolutní sluch, tedy schopnost určit výšku tónu, aniž jej musí srovnávat s referenčním tónem.
- Jak dlouho by Země padala do Slunce, kdybychom ji najednou zastavili? Země by do Slunce spadla volným pádem za cca 65 dní. Lze spočítat z třetího Keplerova zákona.

Zajímavá matematika

Desítková soustava je nám nejpřirozenější, protože máme deset prstů a navíc jsme na ni zvyklí. Ale není to jediná možnost. Šedesátkovou soustavu, kterou dodnes používáme pro počítání času, jsme zdědili od Sumerů. Případá nám přirozená. Proč bylo jako základ zvoleno právě číslo 60, není zcela jasné. Podle jedné hypotézy to mohlo být proto, že číslo 60 má mnoho dělitelů, mezi nimi i čísla 12 a 30, která hrála roli při stanovování kalendáře. Velký počet dělitelů také usnadňuje krácení zlomků. Místo počítání s násobky 1 a 10 si představte počítání s násobky 1, 12 a 20. Tak po staletí počítali své peníze lidé v Británii: 12 penci byl 1 šilink a 20 šilinků jedna libra. Nebo počítání s násobky 1, 16, 14, 8 a 20? 1 libra má 16 uncí, 1 kámen (stone) má 14 liber, 1 hundredweight má 8 kamenů, 1 tuna (ton) je 20 hundredweightů. Angličané se v tom vyznají, ostatně podobně to mají i v délkových mírách.

O aprílu

Apríl je označení pro první dubnový den – 1. duben. Původem může být již iránský svátek Sızdah be-dar. Už od 16. století je apríl spojen s různými žertíky a drobnými zlomyslnostmi, např. u novinářů pak dovoluje tradice překročit rámec serióznosti a vypustit

tzv. kachnu, resp. hoax. Problém pak nastává, že lidé neberou vážně ani některé vyložené seriózní články. Předpokládá se, že svátek vznikl jako reakce na změnu ročního období ze smutné zimy na veselejší jaro. V některých případech se apríl koná současně i 30. dubna, ale tento den již není tolik rozšířen. Nejedná se o původní český svátek, ale přišel do Česka z Francie a rychle zdomácněl. První písemná zmínka v Česku apríl zmiňuje v roce 1690 a zápis pochází od Bartoloměje Chrystellia z Prahy. Podle křesťanského výkladu apríl souvisí s narozeninami Jidáše, který se měl právě 1. dubna narodit. Protože zradil Krista, nesmí se tento den údajně věřit všemu, co se řekne nebo stane. Jeden z nejznámějších novinářských aprílů, na který naletěl dosud snad rekordní počet lidí, je zpráva jistého durynského deníku z počátku 20. století, že kvůli přebytkům ve státní kase budou úřady vyplácet zpět část daní; kdo si pospíší, bude mít své jisté. Tak si dejte pozor!

posbíráno leckde

Sexem podmíněné vynálezy

Řada vynálezů, zejména v kuchyni a bytě má nepochybně skrytý sexuální podtext. Američané je někdy nazývají *sex driven inventions*. Patří sem nepochybně automatické pračky, vysavače, či myčky nádobí. O různých mixérech a robotech ani nemluvě. Co přinutilo muže, že obrátili svoji tvořivost tímto dříve opomíjeným směrem? No co jiného, než touha po sexu. Když totiž na své zmožené ženy uplatňovali své požadavky, ty je odmítaly se slovy, dej s tím pokoj, podívej, co tu mám nádobí a špinavého prádla. Když se tyto situace opakovaly stále častěji, tak i pánu tvorstva došlo, že by s tím měl něco udělat. Pomáhat s prádlem či nádobím se mu pochopitelně nechťelo a tak vzal rozum do hrsti. A výsledkem byly tyto šikovné mašinky, bez kterých si už moderní domácnost ani nedovedeme představit.

Myslíte, že tedy muži tak dosáhli svého a teď jsou spokojeni a sexem nasyceni? Kdepak, ženy se tak nějak emancipovaly a našly spousty jiných nápadů, jak naložit s nabytým volným časem. Chodí do kosmetických salonů, posiloven a na dámské jízdy. Co vymyslíme teď?

O rovnováze

Když se řekne rovnováha, tak si každý představí rovnoramenné váhy, které vyváží stejná hmotnost na obou miskách. Ale nemusí to být vždy stejné hmotnosti, protože jsou i různoramenné páky a na decimálce se vyrovnávají hmotnosti 1 ku 10. Tyto rovnováhy váží gravitace.

Jsou i rovnováhy chemické, které stabilizují směs látek nebo z kyselého a zásaditého umí udělat neutrální. Za život vděčíme tisícům drobných rovnovah, které se ustávají v našem těle a umožňují naši existenci. Když nejsou vyváženy, nastává konec.

Rovnováhy jsou různé, ale vždy znamenají stabilitu, šanci vydržet a trvat. Bez nich to prostě nejde. Vyplňují život nás všech. V rovnováze musí být naše výdaje s příjmy, jinak nastává katastrofa. V osobním životě je to hned, ale časem to nemine ani stát. Naše přání vyrovnávají naše povinnosti, pak to funguje. I svoboda, která není v rovnováze s povinnostmi, se

stává anarchií. Počet hloupých či nevzdělaných lidí je vyrovnáván počtem chytrých a vzdělaných, i když to rozhodně není páka rovnoramenná. Zákonitě je i, že se ve společnosti ustálí různé názory a politické preference. Je to prostě tak a není to rozhodně popud k likvidaci protivníků. Je rovnováha sil, ve fyzice i v politice. Nashova rovnováha je v teorii her taková situace, kdy žádný z hráčů nemůže jednostrannou změnou zvolené strategie už dál vylepšit svoji situaci. Současně se jedná i o koncept řešení nekooperativních her více hráčů. Ekonomika je v dobré kondici, když je v rovnováze *má dáti a dal*. Všechny procesy jsou neefektivnější blízko rovnováhy a každé vybočení z ní má za následek neefektivitu a dodatečné náklady. Někdy i zmar. Snad nejflagrantnějším narušením rovnováhy je válka a dobře víme, čím pak platíme.

Víme to dlouho a přece se tím vždy neřídíme. Jinak bychom netlačili na rychlé změny a nebyly by revoluce. Probíhala by permanentní evoluce. Jistě, ani ta nesmí být moc pomalá nebo příliš rychlá. Musí být také *tak akorát*. Rovnováhy jsou důležité i proto, že žijeme v binární, dvouhodnotové realitě. Vše digitální je dvojkové a naše pojmy mají často dva póly: hořké a sladké, černé a bílé, silné a slabé, dobré a špatné či hloupé a chytré. Ambice a realita. Vše by mělo být vyvážené.

Být rovnovahotvorný znamená nevidět jen sebe, ale být součástí fungujícího stroje a přispívat k jeho hladkému chodu. Vytvářet jemnou harmonii. A to neumí každý. Vyžaduje to nadhled a nebrat se smrtelně vážně. Tak se zamyslete, jestli chcete být mazivem společnosti nebo pískem v jeho soukolí?

Ženy a muži

Žena se v životě stydí čtyřikrát.

Poprvé, když je to poprvé.

Podruhé, když je to poprvé za peníze.

Potřetí, když za to musí poprvé platit.

A počtvrté, když ji ani za peníze nikdo nechce.

Muž se v životě stydí pouze dvakrát.

Poprvé, když nemůže podruhé.

A podruhé, když nemůže ani poprvé. *z netu*

Děti se ptají Boha

Milý Bože, na karnevalu budu za čerta. Nebude ti to vadit? Pepík

Milý Bože, víš o věcech dřív, než je vynaleznou? Šimon

Milý Bože, kdybychom měli kožichy, jako mají zvířátka, nemuseli bychom si oblékat šaty. Uvažoval jsi o tom někdy? Kačka

Milý Bože, když se budeš v neděli v kostele dívat, ukáži ti své nové boty. Janek

Milý Bože, to co je v bibli je pravda, že? Stejně jako v encyklopedii? Markéta

Milý Bože, buď tak hodný, ať mohou být psi stejně staří, jako my lidé. Tvůj Robert

Milý Bože, chtěla bych být jako ty, až mi bude tolik, co tobě. Dobře? Petra

Milý Bože, proč má být člověk hodný i když ho nikdo nevidí? Marek

Milý Bože, pošli letos Milana Novotného na jiný tábor. Petr

Milý Bože, lidé odnaproti se pořád ošklivě hádají. Zaříd' to tak, aby se ženili jenom ti lidé, kteří jsou na sebe milí. Adam. *stejnoujmenná kniha*

Green Deal nám dá zabrat

Poprvé v historii se nový technologický přelom prosazuje direktivně a na úkor životní úrovně obyvatel. Srovnat se to dá jedině snad s komunistickou preferencí těžkého průmyslu a víme, jak to dopadlo. Předchozí technologické přelomy

přicházely pomalu, přinášely vyšší produktivitu a tím i postupně životní úroveň. Prošli rozvahou soukromých investorů, zda se do nich vyplatí investovat své peníze. Cílem současného je ale ulevit přírodě na úkor lidí. Na souhlas se jich nikdo neptá a v propagandě se mluví jen o vznešených cílech, ale ne už o tom, co to bude stát. Už teď zdrazují energie. Svobodná hospodářská soutěž a vítězství toho neekonomičtějšího ustupuje politickým cílům. Při zadávání veřejných zakázek musí zadavatelé ještě více zohledňovat environmentální, sociálně odpovědné a inovativní aspekty. Tak zvaný *veřejný zájem* převažuje nad hospodářskou soutěží. Často pak neuspěje ten nejlepší, ale ten, na něhož byly šity výběrové podmínky. Kdo je zelenější. Regulace, stejně jako dotace, jsou příležitostí pro korupční jednání. A nejen příležitostí. Četné podnikatelské lobby se už přizpůsobily a ve jménu *Green Dealu* získávají významné státní peníze.

V čem je velké nebezpečí změn, kromě toho, že jdou na úkor životní úrovně současné a několika následujících generací? Že se na ně spěchá a provádějí se jako politická kampaň direktivně, co nejrychleji. Když máte systém v rovnováze a realizujete v něm mnoho změn najednou, tak jej rozhodíte a on přestane být efektivní a zvyšují se tím náklady na přechod do nového stavu. Příklad, rychlý přechod na elektromobily a zákaz výroby aut se spalovacími motory způsobí, že nebude dostatek elektřiny a vznikne potřeba nových elektráren. Konkrétně u nás by si úplný přechod na elektromobilitu (osobní i nákladní auta) vyžádal výstavbu 4,2 nových Temelínů. Myslíte, že je to reálné? Takových oblastí, které budeme muset zcela přebudovat je více, např. autoservisy, jak hasit elektromobily či co s vybitou kolonou v zácpě na dálnici. Jak recyklovat ohromné množství baterií. Často se pak exhalace jen přesunou na jiné místo. Když už někdo chce tuto změnu, tak by mělo platit *evoluce, ne revoluce*. Provádět postupně tyto změny po dobu 50 let a více, aby se systém nevychýlil příliš z rovnováhy a minimalizovaly se vedlejší škody. Mezitím můžeme průběžně posilovat úlohu obnovitelných zdrojů, aniž nám to rozkolísá energetické soustavy a připravit se na větší potřebu elektřiny.

Jestli jsme v období klimatického oteplování, tak si osobně myslím, že za sto let nebude velký rozdíl v průměrné teplotě ať už *Green Deal* bude nebo nebude realizován. V životní úrovni lidí a promarněných prostředcích ovšem ano. Je to dáno i tím, že ekoalarmistická je hlavně jenom Evropa, která už tak moc neznečišťuje na rozdíl od zbytku světa, který si blahobyt chce teprve užít. Daleko výhodnější, než poroučet větru a dešti, by byla *adaptační strategie*, připravit se na změny a přizpůsobit se jim. Možná budeme muset trochu posunout hlavní potravně produkční pásma trochu na sever, či přemístit některá lidská sídla. V dlouhodobém horizontu nás to stejně nemine.

Příroda, planetární systém a Slunce, to jsou řádově větší síly, než kterými disponujeme my a musíme se před nimi ještě sklonit, porozumět jim a přizpůsobit se jim, jako jsme to dělali dosud. Příroda má větší adaptační schopnost, než si myslíme a případně se dokáže i zbavit přemnoženého nepovedeného druhu, který se domýšlivě nazval *Homo sapiens*.

Z policejních zápisů

- Po prevozu do nemocnice lékař konstatoval smrt pacienta, ale to sme tušili, už keď sme ho našli na troch miestach v lese.

- Páchatel' odcudzil zo zásuvky vedúceho nezistené množstvo päťkorunových mincí v celkovej hodnote 300 Sk.

- Najskôr som si myslel, že len žartuje a že po mne strieľa slepými nábojmi. Keď ma odvážali do nemocnice, tak som si to už nemyslel.

- Niekoľkrát som ho vyzval, aby zastal, ale on padal z okna ďalej.

- Po niekoľkých ďalších metroch zabočil sledovaný vpravo, čo sme nepredpokladali a pokračovali sme ďalej rovno.

- Vystrelil som naňho zo služobnej zbrane až potom, čo som strieľal do vzduchu, ale to bolo tri dni pred tým a to zadržaný asi nepočul.

- Služobný pes sledoval stopu niekoľko metrov a potom zaspal.

- Zadržaný sa pri zatýkaní bránil, ako keby vedel, že ho chceme zatknúť.

- Nasadil som mu putá, a skôr ako som sa spamätal, ušiel mi i s policajným psom.

- Služobný pes síce zadržal páchatel'a, ale putá som mu musel nasadiť ja.

- Zadržaný pri zatýkaní hrýzol, preto to asi služobný pes nevydržal s nervami a uhryzol ho tiež.

- J.K. sa pri zatýkaní bránil tak intenzívne, že sme sa po chvíli už bránili my.

- Hrubo ma urážal, tak som ho mierne upokojil obuškou

- Ten dedo, ktorého som zrazil, by sa na druhú stranu cesty aj tak nedostal.

- Chodec do mňa narazil a potom mi skočil pod auto.

- Povedal som policii, že nie som zranený, ale keď som si zložil klobúk, zistil som, že mám fraktúru lebky.

- V tvári toho starého pána, ktorý sa odrazil od kapoty môjho auta, som si všimol nečakane smutný výraz.

Ženy na přechodu

V poslední době se v médiích množí články o tom, jak jsou ženy obtěžovány, znásilňovány a jak je pro ně nebezpečné chodit večer přes opuštěná tmavá místa. Ne, že by na tom nebylo pravdy a ne, že bych s nimi nesoucítil. Ale ženy jsou ve své podstatě v jistém smyslu kořisti.

Žijeme sice v civilizaci 21. století, ale s genovou výbavou, která se od dob pravěkého lovce moc nezměnila. Náš život vyplňují pudy a emoce a taky trochu rozum. Pravěký muž to měl jednoduché. Když zatoužil po ženě, zašel na teritorium sousedního kmene a tam si nějakou vhodnou ulovil a přinesl si ji do jeskyně. Bylo to lepší, než kdyby zadovádel s ženou svého kmene. Cizí žena jednak přispěla ke zvětšení a posílení kmene a navíc zlepšila genovou diverzitu. To bylo období a důvod, kdy se ženy staly majetkem. Díky své schopnosti vytvořit nový život. Majetkem cenným tak, že se poražení muži zabýjeli, ale ženy se ponechávaly a odváděly.

Tento pohled na ženu se udržel po celá tisíciletí, vlastně až do minulého století. Ženy jsou opravdu základním biologickým druhem a my jsme potřeba jen chvíli na počátku. V bříšku ostatně začínáme jako holky a proto máme i prsní bradavky. A to jsme ještě dopadli dobře, protože některá živočišná společenství vymezila roli sameček mnohem striktněji. Například včely nebo kudlanky. Příroda udělala tu chybu, že nás učinila fyzicky silnějšími, než ženy a tak jsme se nedali. Zhrzení pomyslením, že ke vzniku nového života přispíváme takovou troškou, vlastně jedinou buňkou, jsme vymysleli civilizaci. A ta byla od počátku mužskou záležitostí. Konečně jsme byli důležití.

Ale také pohlavní pud je silný a důležitý a zabezpečuje přežití. Přichází na řadu hned po ukojení žízne a hladu. Zkuste nechat vyhládlého bezdomovce samotného v lahůdkářství. Nevydrží a ukradne, aby se nasytil. A podobně je na tom vyhládlý muž při spatření vlnadné ženy. Lidé brzy poznali, že není možné v jedné ohradě chovat klisny a hřebce. Hřebce je třeba buď vykastrovat anebo chovat v jiné ohradě. Západní civilizace toto dilema vyřešila kastrováním mužů civilizací a ta islámská oddělením do různých ohrad. Funguje to, ale jako všechno pochopitelně ne na sto procent.

Samička je pro samečka atraktivní a žádoucí a ví to. U žen tomu ještě napomáhá móda, kosmetika a všechny ty rafinovanosti, které ženy tak dobře ovládají. Proč to vlastně dělají? Jen pro svůj dobrý pocit? Ženy mají také pohlavní pud a ten se soustřeďuje kolem nového života, dítěte. Žena chce naplnit své hlavní poslání a je jen dobře, když to bude navíc ještě příjemné. Její přirozeností je vybrat pro své dítě zdravého otce s dobrými geny, který se o ně navíc postará. Pohříchu pro to má jen omezené časové období, kdy je pro muže velmi atraktivní a je dobře plodná. Obviňovat proto některé mladé ženy ze zlatokopectví je z naší strany možná nepochopení podstaty. Vhodných otců není nikdy dost a tak ženy o ně musí často soutěžit a to je další důvod být atraktivní více, než její sokyně. Obloudit ho, získat ho, dříve než jiná.

A když se pak žena vrací večer, ať už z neúspěšného lovu či jen přátelského poklábosení s přáteli, zůstává stále atraktivní samičkou. Ona to tak necítí, ale ti neúspěšní muži, které může potkat, ano. A pak může někdy dojít ke katastrofě. Právo a všechny výtobytky civilizace jsou na její straně a muž nemá žádné oprávnění to udělat. A přesto se to někdy stane. Co je

jí platná satisfakce potom. Civilizací obroušeným mužům to vysvětlovat nemusíte a těm přírodním to stejně nevysvětlíte. Nožem také většina lidí krájí, ale pár jich také bodá. Tomu se nedá zabránit a jen předběžnou opatrností se to dá trochu omezit. Antilopa se také musí k napajedlu opatrně plížit, když ví, že je na lvím teritoriu. Přes všechnu civilizaci, která nás umravnila, jsou tu stále ještě geny a na ně navázané instinkty. My tu civilizaci a rozum dost přeceňujeme. Je to trochu podobné, jak když se zavedla přednost chodců na přechodu. Řada důchodců se pak vrhala na přechod bez jediného rozhlédnutí, vždyť přece mám přednost. Většina aut to ubrdí, některá však ne.

Ale ženy nechtějí být bázlivými antilopami a rády by si lvy ochočily. Dělají pro to vše a díky těm různým *MeToo* a prohlubujícímu se matriarchátu se jim možná podaří odkázat muže do role použitelných trubců.

Ženám se pochopitelně líbí být středem pozornosti a být obdivovány, ale jako vše to má nutně i své stinné stránky, ve smyslu rozhořčeného ženského hlasu ve tmě železničního tunelu „*Pane dejte tu ruku pryč. Vy ne, vy*“.

Takže ženy, buďte i nadále krásné a inspirující, žádoucí, lákavé i rozumné. Ale než vkročíte na pomyslný přechod, vždy se opatrně rozhlédněte.

Dětská moudra

Každá ryba vyrábí jikry, ruské ryby i kaviár.

Krávy nemohou rychle běhat, aby jim z vemena nestříkalo mléko.

Muži u nás se můžou oženit jen s jednou ženou. Tomu se říká monotónní.

Poloostrov je takový ostrov, který úplně nedokončili.

Babička se odstěhovala na druhý svět. Takže už i já budu mít někoho v cizině.

Cukr je rafinovaný, protože se po něm tloustne.

Děda povídal, že alkohol sice kazí zrak, ale že má radši brejle než žízeň.

Tatínek řekl, že na svůj svátek nechal pít, ale neví kde.

Řešení úlohy: není

A slovo závěrem

Jak dlouho vydrží nadšení?

Umíme se nadchnout a skupinové nadšení někdy postihne většinu lidí. Vzpomeňme odporu proti ruské invazi v srpnu r. 1968, či nadšení v období sametové revoluce. Záhy se však začal národ dělit na Havlisty a Klausovce a později na Zemanovce a pražskou kavárnu. V počátcích pandemie covidu se národ semknul a šil roušky, aby se později rozdělil na příznivce a odpůrce očkování a epidemických opatření. Teď národ společně a nezištně pomáhá ukrajinským uprchlíkům. Kdy se objeví hlasy, že je to moc drahé a nemůžeme si to dovolit?

Každý silný podnět vybudí silnou odezvu, ale když ten podnět trvá příliš dlouho, tak se odezva vytrácí, vrací se předchozí rutinní stav nebo je odezva nahrazena jiným silným podnětem. Platí to pro jednotlivý neuron, celý mozek a vůbec v živočišné říši. Nejinak u lidského entuziasmu. Je to tedy zákonité a není to žádné selhání. Navíc taková vzepětí nadšení patří do oblasti chování davu a větší roli, než rozum tam hraje emoce. Vystačí se s jednoduchými hesly a lidé reagují spontánně jako hejno. Je to trochu podobné období zamilovanosti, kdy s námi také lomcují city. Po čase se zklidníme a zamilování vystřídá láska, přátelství či lhostejnost. Z fyziologického hlediska se jedná o vyplavování endorfinů – opojně působících látek.

Tato období jsou ale potřebná a terapeutická. Lidé se semknou, mají pocit, že všichni jsou dobří a mají se rádi. Že někam patří a umí táhnout za jeden provaz. Na nějakou dobu je to nabije a čerpají z toho i intelektuálové. Lituji národ, který za poslední půlstoletí nezažil ani jedno vzepětí.

Dokud se umíme pro něco nadchnout, není to s námi zlé. A nemusí to být zrovna skupinové nadšení. Stačí se na něco těšit a udělat si občas radost.

Užijte si pohodový Apríl a veselé velikonoční svátky v kruhu rodiny.